

Pamela Sever

Gradska knjižnica Velika Gorica

ravnateljica@knjiznica-vg.hr

ISSN 1845-2434

[CC BY 4.0](#)

Ivana Grubačević

Gradska knjižnica Velika Gorica

nabava@knjiznica-vg.hr

Neka nova knjižnica – istraživanje o trenutnoj percepciji i mogućim novim ulogama knjižnice u okviru lokalne zajednice

Some new library – a survey of library perception and possible new library roles in a local community

Stručni rad

Sažetak: Cilj istraživanja prikazanog u ovom radu jest ustanoviti kako građani Grada Velike Gorice i okolice percipiraju knjižnične usluge i aktivnosti knjižnice te saznati koja su njihova očekivanja u pogledu razvoja knjižnice u budućnosti. U radu je prikazana prva faza sveobuhvatnijeg istraživačkog projekta kojim će biti obuhvaćene različite dobne i socijalne skupine građana. Rezultati provedenog istraživanja bit će jedan od temelja kampanje za izgradnju ili dodjelu novog, suvremenog i tehnološki adekvatno opremljenog prostora za knjižnicu, koja će svojom djelatnošću moći odgovoriti na sve potrebe lokalne zajednice te postati moderni centar znanja za sve građane Grada Velike Gorice i okolice.

Ključne riječi: anketni upitnik, Gradska knjižnica Velika Gorica, kampanja za novu zgradu knjižnice, lokalna zajednica, percepcija knjižnica i knjižničnih usluga

Uvod

Već dugi niz godina Gradska knjižnica Velika Gorica pokušava skrenuti pažnju i osnivača i svojih sugrađana na problem neadekvatnosti prostora u kojem je Knjižnica trenutno smještena. Osim što je u višestrukom neskladu s važećim Standardom za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (2021), Knjižnica, podrazumijevajući sve tri lokacije na kojima djeluje – centralnu lokaciju Središnjeg odjela za odrasle i Dječji odjel te Područnu knjižnicu Galženica, ne zadovoljava potrebe za novim uslugama i programima za korisnike koje obuhvaća

koncept suvremene knjižnice kao mjesta koje se neprestano mijenja u skladu sa zahtjevima modernog društva i novih tehnologija, ali i dalje zadržava svoju najvažniju ulogu kao kulturno, obrazovno i informacijsko središte zajednice. Dok tehnologija ubrzano potiskuje papirnatu knjigu kao tradicionalni oblik pristupa informacijama, knjižnice mijenjaju svoju ulogu i postaju moderni centri znanja. „Knjižnica postaje javna služba koja se obraća svojim građanima kako bi zadovoljila njihove najrazličitije potrebe kroz stare, tradicionalne, ali i nove usluge.” (Matković Mikulčić, 2016: 5). Kako bi to bilo moguće, neophodno je promišljati o adekvatnom prostoru koji bi omogućio željeni razvoj i transformaciju usluga koje knjižnica pruža svim svojim građanima.

U Strategiji razvoja Grada Velike Gorice 2014.–2020. (2014) uneseni su podaci o neadekvatnosti prostora Knjižnice te je u okviru *Strateškog cilja 3. Pozitivan društveni rast i razvoj* kao jedna od aktivnosti navedeno: „Povećanje kapaciteta bibliotečno-arhivskog prostora izgradnjom novog prostora Knjižnice” (Strategija razvoja Grada Velike Gorice 2014.–2020., 2014: 118). U okviru iste aktivnosti navedena je i: „Rekonstrukcija Doma kulture Galženica”, gdje je od svojeg osnutka 1980. godine smješten odjel Područne knjižnice Galženica. Taj cilj nije realiziran, ali je pokazatelj kako i Grad Velika Gorica kao osnivač ne odbacuje ideju da Velika Gorica ipak dobije zaseban, suvremeno opremljen knjižnični prostor. Isto je potvrđeno i još uvijek aktualnom Strategijom razvoja Grada Velike Gorice 2018.–2023. (2018), u kojoj se u okviru *Strateškog cilja 3. Osigurati pozitivan rast i razvoj zajednice i društvenih djelatnosti* navode aktivnosti: „Nova gradska knjižnica” i „Nabava bibliobusa” (Strategija razvoja Grada Velike Gorice 2018.–2023., 2018: 96). Na tragu dosadašnjih nastojanja nastavlja se kampanja za nov, suvremen i adekvatan prostor u koji bi se smjestila Gradska knjižnica Velika Gorica te se u 2023. godini započelo s provođenjem projekta anketnog istraživanja građana Velike Gorice o trenutnoj percepciji i mogućim novim ulogama Knjižnice u okviru lokalne zajednice. Cilj istraživanja bio je saznati kako građani Velike Gorice i okolice – postojeći i potencijalni korisnici – doživljavaju ulogu svoje knjižnice, njezine usluge i aktivnosti, te što očekuju i žele od mogućih novih usluga i aktivnosti za sve građane.

Knjižnica nekad i sad – promicanje ideje o zgradi knjižnice

Gradska knjižnica Velika Gorica najstarija je kulturna ustanova u gradu i pravna je sljednica Prve čitaonice u Velikoj Gorici osnovane 1886. godine. Čitaonica je bila smještena u prostorijama svratišta *K bijeloj ruži* te je već nedugo nakon njezina osnivanja i otvorenja ozbiljno razmatrana ideja o izgradnji samostojeće, odnosno namjenske zgrade za čitaonicu i knjižnicu. Njezin prvi predsjednik i tadašnji župan Plemenite općine Turopolje Stjepan pl. Josipović predložio je na odborskoj sjednici u kolovozu te 1886. godine „da se gradi

društvena kuća“ za potrebe knjižnice (Pernar-Robić, 2002: 11). Ta je inicijativa podržana, čak su poduzete i predradnje za gradnju zgrade knjižnice, no nažalost nikad nije ostvarena jer se ugasila sa smrću Stjepana pl. Josipovića. Već tada je, dakle, uočena potreba da se važna uloga, koju je tada imala Čitaonica, još više ojača gradnjom prostora prikladnog za sve njezine aktivnosti. No dugogodišnje „podstanarstvo“ Gradske knjižnice Velika Gorica u različitim prostorima traje i danas.

Na problem nedostatnog i neadekvatnog prostora stručni djelatnici Knjižnice neprestano ukazuju, pa tako i u razdoblju nakon Drugog svjetskog rata kada je osnovana Kotarska knjižnica. U referatu tadašnjeg pročelnika Prosvjetnog odjela navodi se „žaljenje da se knjige ne mogu praktično koristiti zbog pomanjkanja potrebitih prostorija za sastajanje i čitanje“ (Pernar-Robić, 2002: 12).

Od 1963. godine Kotarska narodna knjižnica smještena je u prostoru zgrade tadašnjeg Narodnog učilišta (danas Pučko otvoreno učilište Velika Gorica) u kojem njezina centralna lokacija sa Središnjim odjelom za odrasle i Dječjim odjelom u potkrovlju zgrade djeluje i nakon statusnih promjena i izdvajanja knjižnično-čitaoničke djelatnosti iz sastava Učilišta 1999. godine, kada je osnovana javna ustanova Gradska knjižnica Velika Gorica (Pernar-Robić, 2002).

Iako je prostor u kojem djeluje današnja centralna lokacija Knjižnice nekoliko puta adaptiran i osuvremenjivan, kvadratura prostora na raspolaganju nije se bitno mijenjala te Knjižnica u 2023. godini raspolaže s gotovo jednakim prostorom kao i 1963. godine, uz iznimku Dječjeg odjela u potkrovlju zgrade čijim je izdvajanjem Središnji odjel za odrasle proširen za nekoliko kvadrata. Godine 1980. kao nova ustrojstvena jedinica otvorena je Područna knjižnica Galženica, smještena u Domu kulture, čiji prostor danas zahtijeva temeljnu rekonstrukciju i reorganizaciju.

Gradska knjižnica Velika Gorica danas djeluje na tri lokacije – Središnji odjel za odrasle (pri kojem je smješten i Odjel nabave i obrade građe, ured ravnateljice i računovodstveno-administrativni odjel), Dječji odjel i Područna knjižnica Galženica. Središnji odjel za odrasle i Dječji odjel nalaze se u zgradi Pučkog otvorenog učilišta Velika Gorica, a Područna knjižnica u zgradi Doma kulture, koji je također pod upravom Pučkog otvorenog učilišta, što znači da su svi prostori Knjižnice smješteni u zgradi druge ustanove. Ukupna kvadratura svih lokacija, što uključuje prostor namijenjen korisnicima i sve ostale prostore – odjele nabave i administrativne prostore, spremišta, hodnike i nusprostorije – iznosi 752 m². Prema važećem Standardu za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (2021) i s obzirom na to da Knjižnica po broju stanovnika (koji prema zadnjem popisu iz 2021. godine iznosi 61.198 stanovnika) pripada III. tipu knjižnica, preporučena kvadratura iznosila bi blizu 2.500 m², što je znatno više od trenutne kvadrature prostora.

„... i kada tražimo put i način kako doći do puno više kvadrata, odnosno onoliko koliko treba za sve funkcije Knjižnice, s mnogo toga u našem radu možemo biti zadovoljni i ponosni. Djelatno se i u skućenim prostorima snalazimo kako najbolje umijemo kako bismo uz redovitu djelatnost Knjižnice (nabava, obrada, čuvanje i davanje na korištenje knjiga i informacija), ostvarili raznorodne programe vezane uz promicanje knjige i čitanja“, riječi su nekadašnje ravnateljice Knjižnice Ljubice Pernar-Robić (2002: 22) u publikaciji *Dobro došli u Gradsku knjižnicu Velika Gorica* objavljenoj povodom 115. godišnjice Knjižnice.

Danas, kada više no ikad svjedočimo tehnološkom napretku društva koje se mijenja praktički svakodnevno, dužni smo ustrajati na novoj percepciji knjižničnih ustanova i adekvatnom prostoru koji će omogućiti transformaciju tradicionalnih knjižničnih usluga u nov i suvremen pristup usklađen s potrebama cjelokupne zajednice kojoj je knjižnica namijenjena.

U predgovoru monografije objavljene povodom 130. obljetnice Gradske knjižnice Velika Gorica tadašnja ravnateljica Katja Matković Mikulčić (2016: 7) navodi kako je i ta knjiga „jedan od oblika javnog zagovaranja, u cilju stvaranja potrebne razine svijesti prostoru nove gradske knjižnice koja ne bi bila samo prostor za knjige, nego prostor za usluge koje su uvjetovane novim tehnološkim dobom, ali i novim društvenim okolnostima... dobro je što javna knjižnica ide ukorak s tehnologijom i grabi tehnološki prostor kao produžetak svoje temeljne misije – osiguravanje općeg pristupa intelektualnom stvaralaštvu. No, i u budućnosti treba raditi na uspostavljanju ravnoteže i s njezinom tradicionalnom ulogom koju nam već sam naziv sugerira – narodna (javna) knjižnica mora biti mjesto društvene interakcije, susreta čovjeka s čovjekom.“

Osim toga, od neizmjerne je važnosti neprestano osvještavati važnost uloge knjižnica u suvremenom društvu te raditi na vidljivosti i prepoznatljivosti, izboriti se za mjesto u svijesti građana kojima je djelatnost knjižnice usmjerena. Stoga je pri osmišljavanju novih usluga važno dobiti povratnu informaciju o tome kako korisnici i ostali građani doživljavaju knjižnicu i njezine usluge kako bi se uvidjelo što treba zadržati, a što nadograditi ili mijenjati.

Metodologija anketnog istraživanja o trenutnoj percepciji i mogućim novim ulogama knjižnice u okviru lokalne zajednice

Kako bi se saznalo što postojeći i potencijalni korisnici zapravo trebaju, ciljano se provelo istraživanje vodeći računa o različitim dobnim i društvenim skupinama. Cilj je bio saznati kako građani Velike Gorice percipiraju knjižnicu općenito i njihov doživljaj konkretno Gradske knjižnice Velika Gorica te prikupiti informacije koje će biti temelj za uvođenje novih

usluga, odnosno odrediti potrebe različitih kategorija korisnika. Na taj način, aktivnim uključivanjem građana u odlučivanje o uslugama, stvara se temelj za daljnja poboljšanja i razvoj knjižničnih usluga s krajnjim ciljem osmišljavanja nove uloge Knjižnice koja bi na pravi način mogla odgovoriti na sve potrebe na lokalnoj razini, odnosno na specifične potrebe konkretne zajednice u kojoj djeluje. U pripremi istraživanja korištena je *Metodologija društvenih istraživanja* (Lamza Posavec, 2021).

Prije provođenja samog istraživanja uočeni su sljedeći problemi:

1. stagnacija, odnosno blagi pad broja članova
2. smanjen broj posjeta Knjižnici
3. smanjen broj posjeta knjižničnim događanjima
4. smanjena posudba građe.

Riječ je o neznatnom opadanju u brojčanom smislu, no i ovi podaci ukazuju na negativan trend korištenja Knjižnice. Problem bi mogao biti vezan za neodgovarajuću percepciju dostupnih usluga ili za nove korisničke zahtjeve koje ovim istraživanjem tek treba ustanoviti. Provođenjem istraživanja žele se ustanoviti uzroci ovakvog ponašanja korisnika, odnosno ustanoviti što je ono čime su u Knjižnici zadovoljni, odnosno nezadovoljni.

Postavljeni ciljevi istraživanja su sljedeći:

1. ustanoviti u kojem su postotku građani upoznati/zadovoljni s onim što Knjižnica trenutno nudi
2. ustanoviti koje su novonastale potrebe građana – što žele u Knjižnici i od Knjižnice
3. ustanoviti u kojoj mjeri Knjižnica može odgovoriti na nove potrebe – što može, a što ne može napraviti
4. utvrditi zadovoljstvo korisnika uslugama Knjižnice
5. ispitati poimanje Knjižnice kao ustanove koja je njima na usluzi
6. ispitati spremnost korisnika na uključivanje u aktivnosti Knjižnice.

Istraživanje se provodi u nekoliko faza na području Grada Velike Gorice na uzorku ispitanika koji će obuhvatiti različite dobne, obrazovne i društvene skupine građana. U prvom krugu istraživanja ciljna skupina ispitanika su zaposlenici gradskih ustanova i institucija, učitelji u osnovnim i srednjim školama i odgajatelji u vrtićima. Do kraja 2023. godine provest će se istraživanje u skupini umirovljenika te osoba s invaliditetom i osoba koje o njima skrbe u institucionalnom smislu, a do kraja tekuće školske godine 2023./2024. planira se provesti istraživanje na učenicima osnovnih i srednjih škola. U skupini radno aktivnog građanstva (dobna skupina 18 – 65 godina) istraživanje će biti provedeno do kraja 2024. godine.

Istraživanje prve ciljane skupine provelo se metodom ankete tijekom veljače 2023. godine. Anketni upitnik oblikovan je na platformi Google Forms i upućen na 100 službenih adresa elektroničke pošte, a njegovom su se ispunjavanju odazvala 64 ispitanika, što čini odaziv od 64 %. Anketno istraživanje provedeno je anonimno. Pitanja su bila podijeljena u tri skupine:

- a) opći podaci: spol, dob, stupanj obrazovanja, mjesto stanovanja
- b) upoznatost i zadovoljstvo uslugama Knjižnice
- c) percepcija knjižnica i percepcija Gradske knjižnice Velika Gorica.

Nakon provedene ankete dobiveni podaci razvrstani su prema skupinama pitanja odnosno izrađeni su prikazi za spolnu, dobnu i obrazovnu strukturu ispitanika, upoznatost s knjižničnim uslugama, zadovoljstvo knjižničnim uslugama, percepcija o Knjižnici i individualni odgovori ispitanika.

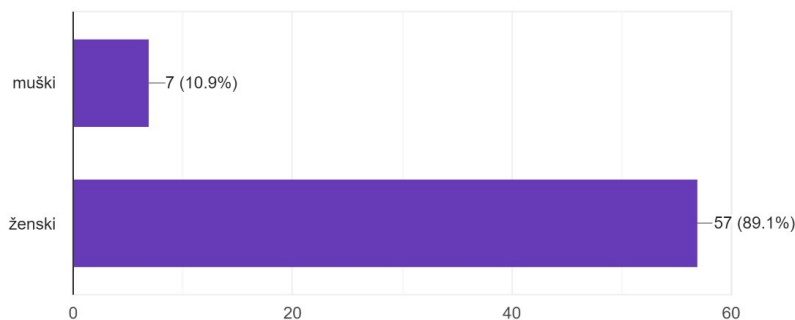
Analiza

Pretpostavka je bila da je prva anketirana skupina ispitanika većinom visokoobrazovani kadar, no bilo je potrebno ustanoviti u kojoj se mjeri koriste knjižničnim uslugama, čime su zadovoljni te što im nedostaje, i u profesionalnom smislu i osobno. Oni su ti koji osiguravaju funkcioniranje Grada, odgajaju nove generacije, moraju ići u korak sa svim zahtjevima koje novo vrijeme, nove tehnologije i novi društveni odnosi pred njih stavljaju. Željelo se ispitati gdje u tome vide ulogu Knjižnice, može li im pomoći, treba li pojačati međusobnu suradnju, kako bi to učinili te što bi smatrali najkorisnijim poboljšanjima knjižničnih usluga i aktivnosti.

Opći podaci: spol, dob, stupanj obrazovanja

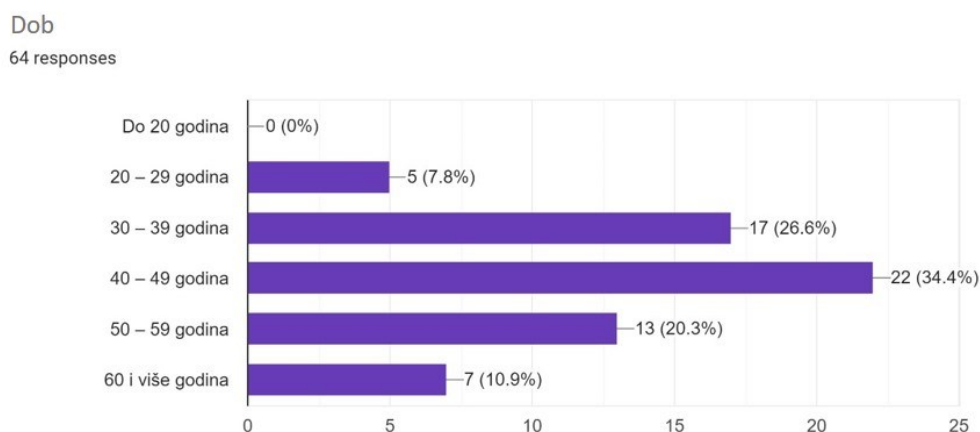
Ispunjavanju upitnika pristupilo je 57 osoba ženskog spola (89 %) i 7 osoba muškog spola (11 %) (slika 1).

Spol:
64 responses

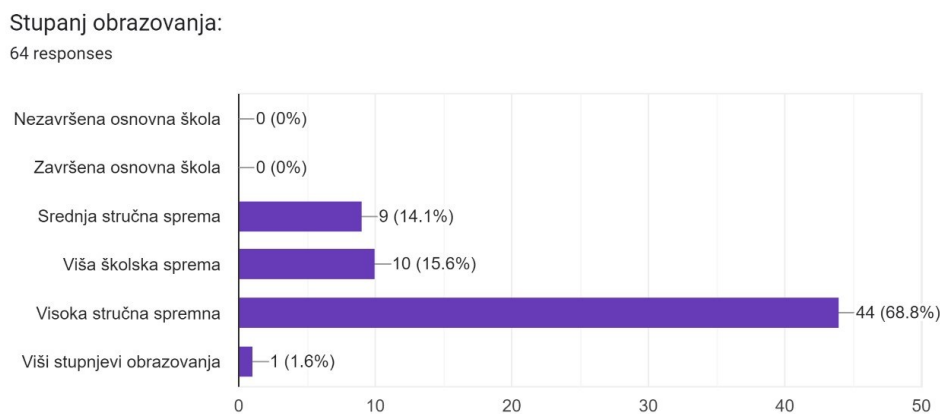
Slika 1. Spol ispitanika

Unutar šest upitnikom predviđenih dobnih skupina (slika 2) iz prve dobne skupine (do 20 godina) nije sudjelovala ni jedna osoba u istraživanju (0 %), 5 ispitanika (7,8 %) pripada dobnoj skupini od 20 do 29 godina, 17 ispitanika (26,6 %) u dobnoj skupini od 30 do 39 godina, 22 ispitanika (34,4 %) u dobnoj skupini od 40 do 49 godina, 13 ispitanika (20,3 %) u dobnoj skupini od 50 do 59 godina te 7 ispitanika (10,9 %) ima više od 60 godina. Primjetno je kako je najviše ispitanika u dobi od 30 do 59 godina.

Slika 2. Dob ispitanika

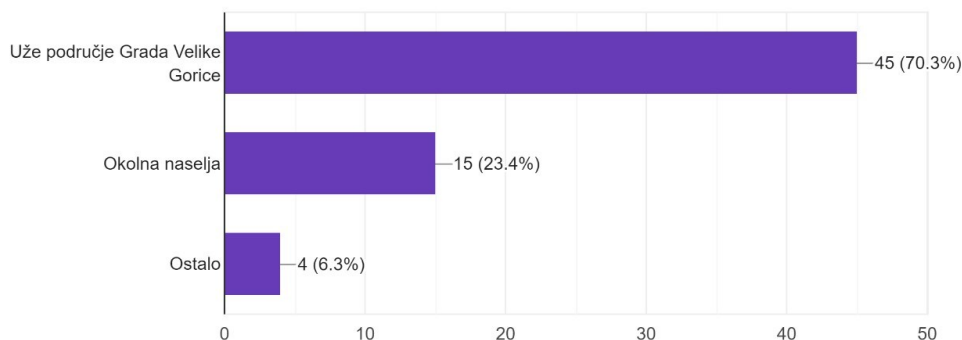
Prema stupnju obrazovanja većina ispitanika ima visoku stručnu spremu (44 ispitanika, odnosno 68,8 %), dok manji dio ima srednju (9 ispitanika, 14,1 %) i višu stručnu spremu (10 ispitanika, 15,6 %). Samo jedan ispitanik ima završen neki od viših stupnjeva obrazovanja (pri čemu se misli na poslijediplomski znanstveni magistarski studij, odnosno poslijediplomski sveučilišni (doktorski) studij) (1,6 %) (slika 3).

Slika 3. Stupanj obrazovanja ispitanika

Najveći broj ispitanika kao mjesto stanovanja navodi uže područje Grada Velike Gorice (45 ispitanika, 70,3 %), dok manji broj stanuje u okolnim naseljima (15 ispitanika, 23,4 %). Tek 4 ispitanika u Grad dolaze kao mjesto rada iz drugih gradova (slika 4).

Mjesto stanovanja:
64 responses

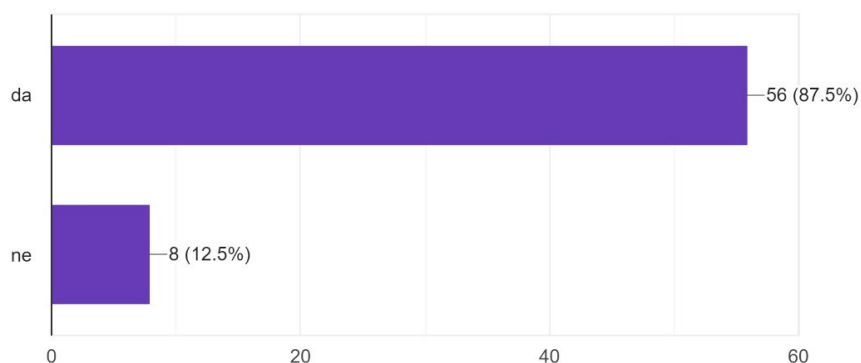

Slika 4. Mjesto stanovanja ispitanika

Upoznatost i zadovoljstvo ispitanika uslugama Knjižnice

Na pitanje jesu li članovi Gradske knjižnice Velika Gorica većina ispitanika odgovorila je potvrdno, čak 56 ispitanika odnosno 87,5 %. Manji broj odnosno 8 ispitanika (12,5 %) nisu članovi Gradske knjižnice Velika Gorica (slika 5).

Jeste li član Gradske knjižnice Velika Gorica?
64 responses

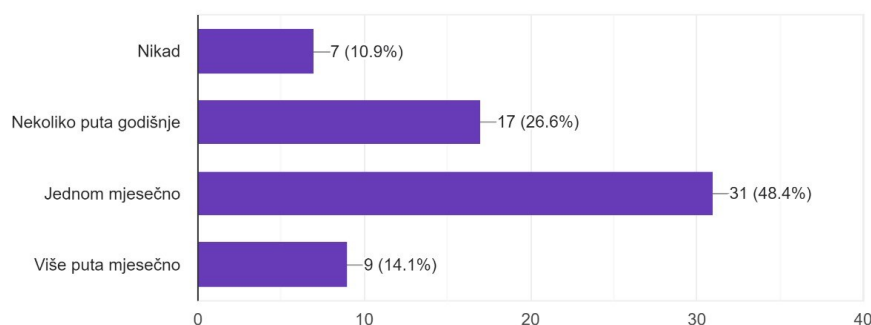

Slika 5. Članstvo u Gradskoj knjižnici Velika Gorica

Najveći broj ispitanika aktivno koristi uslugu posudbe knjižnične građe, najčešće jednom mjesečno (31 ispitanik, 48,4 %) ili nekoliko puta godišnje (17 ispitanika, 26,6 %). Manji broj posuđuje knjižničnu građu više puta mjesečno (9 ispitanika, 14,1 %), dok 7 ispitanika (10,9 %) nikad ne posuđuje građu (slika 6).

Koliko često koristite uslugu posudbe knjižnične građe?

64 responses

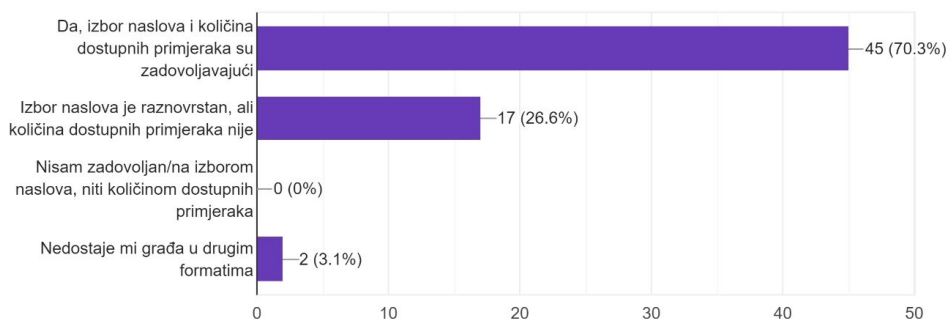

Slika 6. Učestalost korištenja usluge posudbe knjižnične građe

Ispitanici su u velikoj mjeri zadovoljni ponudom knjiga odnosno knjižničnim fondom kojim Knjižnica raspolaže te je 45 ispitanika odnosno čak 70,3 % odgovorilo da su zadovoljni izborom naslova i količinom dostupnih primjeraka. Izborom, ali ne i količinom dostupnih primjeraka zadovoljno je 17 ispitanika (26,6 %), dok 2 ispitanika (3,1 %) smatraju da u Knjižnici nedostaje građe u drugim formatima (slika 7). U trenutku provođenja ankete Gradska knjižnica Velika Gorica raspolaže samo tiskanom građom, odnosno knjigama i časopisima, a nabava građe u drugim formatima, odnosno formiranje zbirke e-knjiga i

Jeste li zadovoljni ponudom knjiga, odnosno knjižnim fondom kojim knjižnica raspolaže?

64 responses

Slika 7. Zadovoljstvo ponudom knjižnog fonda

Sljedeća dva pitanja imala su za cilj ustanoviti služe li se ispitanici Knjižnicom više iz profesionalnih ili osobnih razloga te smatraju li da ponuda fonda Knjižnice odgovara njihovim profesionalnim i osobnim potrebama.

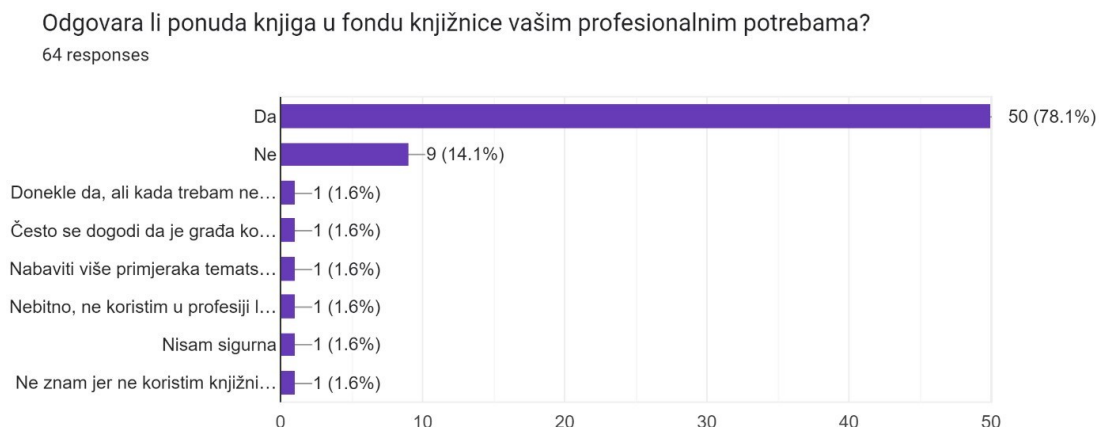
Više od tri četvrtine ispitanika Knjižnicom se koristi u profesionalne svrhe te smatra da je ponuda fonda odgovarajuća njihovim potrebama (50 ispitanika, 78,1 %). Da je ponuda građe neodgovarajuća smatra 9 ispitanika (14,1 %) (slika 8). Uz ponuđene odgovore ispitanici su bili u mogućnosti iznijeti vlastite prijedloge za poboljšanje, odnosno približavanje strukture i organizacije knjižničkog fonda svojim profesionalnim potrebama. Komentare i prijedloge ponudilo je 6 ispitanika, a kao relevantni izdvojeni su sljedeći:

„Često se dogodi da je građa koju bih voljela posuditi za potrebe posla dostupna samo za čitaonicu. Možda razmisliti da gradskim djelatnicima ta građa bude dostupna i za posudbu na neki kraći rok.“

„Donekle da, ali kada trebam nešto specifično onda ipak moram tražiti u specijaliziranim knjižnicama. Ali to je očekivano, to nije kritika vašem radu.“

„Nabaviti više primjeraka tematskih/terapeutskih slikovnica“

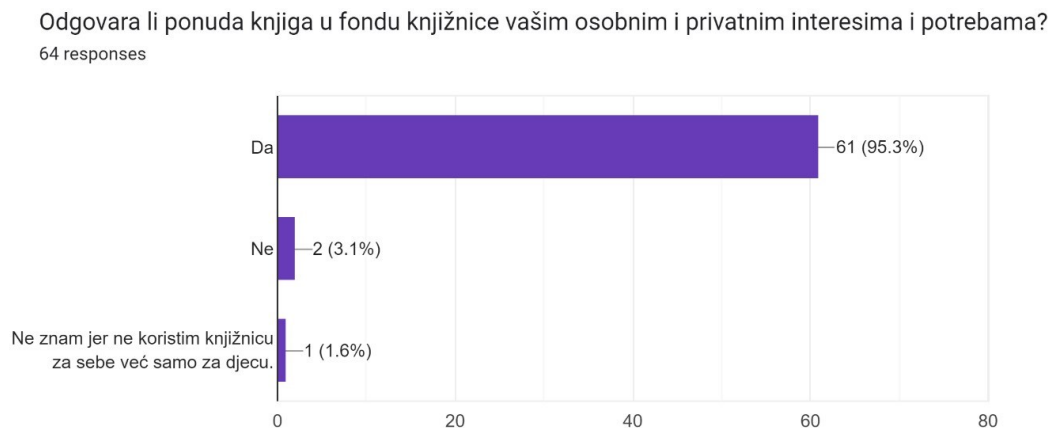
„Nebitno, ne koristim u profesiji literaturu iz knjižnice“

Slika 8. Prikladnost fonda Knjižnice za profesionalne potrebe ispitanika

Kad je riječ o ponudi građe za osobne interese ispitanika, čak 61 ispitanik (95,3 %) odgovorio je pozitivno, što odgovara odgovorima na prethodno pitanje o zadovoljstvu izborom naslova u knjižnom fondu Knjižnice općenito, gdje je ukupno 96,9 % ispitanika bilo zadovoljno izborom građe na raspolaganju. Dvoje ispitanika (3,1 %) izrazilo je

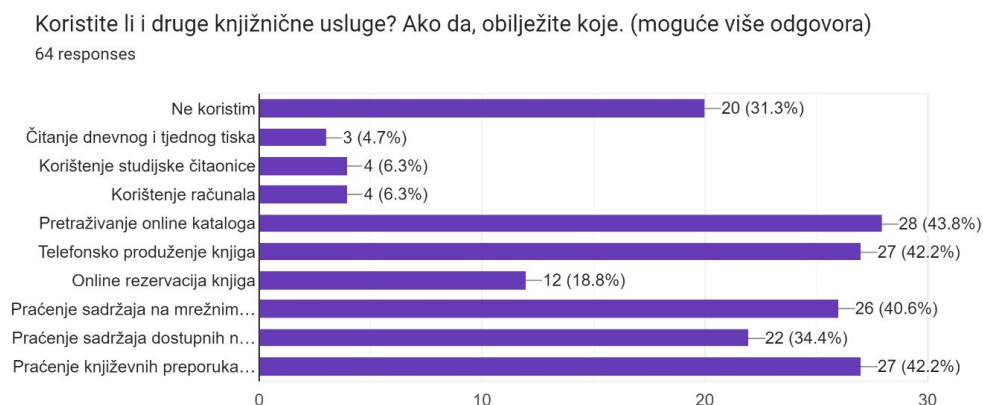
nezadovoljstvo ponudom u fondu Knjižnice, a jedan ispitanik (1,6 %) ne posuđuje za sebe, nego za djecu (slika 9).

Slika 9. Prikladnost fonda Knjižnice za osobne i privatne interese i potrebe ispitanika

Jedan od ciljeva ove ankete bio je ustanoviti u kojoj su mjeri ispitanici upoznati s ostalim uslugama Knjižnice i aktivnostima koje Knjižnica organizira za svoje građane te je nekoliko sljedećih pitanja usmjereno na zadovoljstvo ispitanika ostalim uslugama i djelatnostima Knjižnice.

Uz mogućnost odabira višestrukog odgovora na pitanje o korištenju drugih knjižničnih usluga (slika 10) analizom odgovora ustanovljeno je da se čak 31,3 % ispitanika (20 ispitanika) ne koristi ni jednom drugom knjižničnom uslugom osim posudbe knjiga. Tek manji dio ispitanika koristi se uslugama dostupnima u prostoru Knjižnice, odnosno čitanjem dnevnog i tjednog tiska (3 ispitanika, 4,7 %), korištenjem studentske čitaonice (4 ispitanika, 6,3 %) i korištenjem računala (4 ispitanika, 6,3 %). Približno podjednako ispitanici se koriste pretraživanjem mrežnog kataloga Knjižnice (28 ispitanika, 43,8 %), telefonskim produženjem građe (27 ispitanika, 42,2 %), praćenjem sadržaja na mrežnim stranicama Knjižnice (26 ispitanika, 40,6 %), praćenjem sadržaja dostupnih na društvenim mrežama Knjižnice (Facebook, Instagram, YouTube, TikTok) (22 ispitanika, 34,4 %) ili praćenjem književnih preporuka koje Knjižnica objavljuje na lokalnim portalima (27 ispitanika, 42,2 %). Nešto manje ispitanici se koriste uslugom *online* rezervacije građe (12 ispitanika, 18,8 %), koja je u Knjižnici uvedena u ožujku 2022. godine.

Slika 10. Korištenje knjižničnih usluga (osim posudbe knjiga)

Na pitanje posjećuju li događanja u Knjižnici i koliko često (slika 11), više od polovice ispitanika (35 ispitanika, 54,7 %) odgovorilo je negativno, odnosno da nikad ne prisustvuju organiziranim aktivnostima u Knjižnici. Nekoliko puta godišnje knjižnična događanja posjećuje 43,8 % ispitanika (28 ispitanika), a tek 1 ispitanik (1,6 %) pohađa aktivnosti jednom mjesečno.

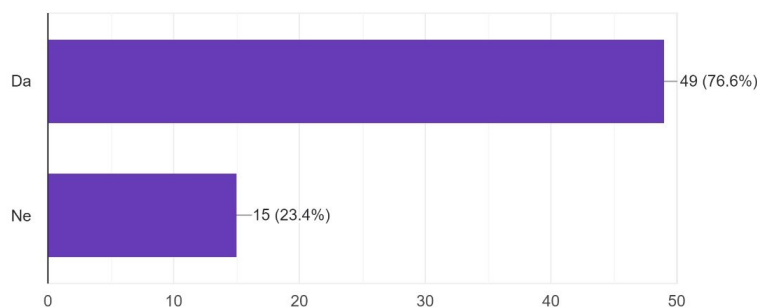

Slika 11. Učestalost prisustvovanja događanjima u Knjižnici

Većina ih je također upoznata s time da je prisustvovanje svim događanjima u Knjižnici otvoreno i besplatno za sve građane, a ne samo za članove (49 ispitanika, 76,6 %), a gotovo jedna četvrtina ispitanika (15 ispitanika, 23,4 %) to nije znala (slika 12).

Znate li da je prisustvovanje svim događanjima u knjižnici otvoreno i besplatno za sve građane, a ne samo za članove knjižnice?

64 responses

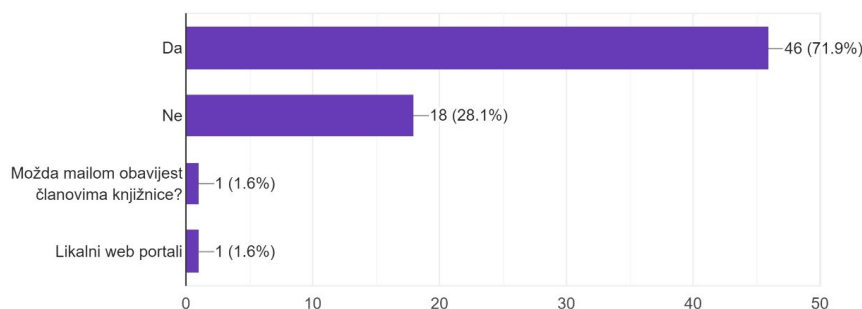

Slika 12. Upoznatost s otvorenošću i besplatnim prisustvovanjem događanjima u Knjižnici

Kad je riječ o događanjima u Knjižnici, većina ispitanika smatra kako su u dovoljnoj mjeri i pravovremeno informirani o njima (46 ispitanika, 71,9 %), dok 28,1 % (18 ispitanika) smatra da nisu (slika 13). U okviru ovog pitanja ispitanici su također mogli navesti načine informiranja za koje smatraju da bi pridonijeli boljoj obaviještenosti. Ispitanici su naveli dva prijedloga: slanje obavijesti članovima Knjižnice elektroničkom poštom (što Knjižnica već redovito čini za sve svoje članove i ostale građane prijavljene i upisane na popis primatelja, o čemu postoje i obavijesti u prostoru Knjižnice te se ista informacija objavljuje na društvenim mrežama i periodički se ponavlja) te objave u vijestima na lokanim mrežnim portalima (lokalni portali kontinuirano prate rad Knjižnice i redovito objavljuju najave knjižničnih događanja).

Smatrate li da ste u dovoljnoj mjeri i pravovremeno informirani o događanjima u knjižnici? Ako smatrate da postoji način da budete bolje obaviješteni, navedite ga:

64 responses

Slika 13. Informiranost o događanjima u Knjižnici

S ponudom događanja u Knjižnici i aktivnostima koje Knjižnica organizira za svoje građane nije upoznato 26,6 % ispitanika (17 ispitanika), a među onima koji su upoznati 39 ispitanika (60,9 %) zadovoljno je ponudom i njezinom raznolikošću. Dvoje ispitanika (3,1 %) nije zadovoljno ponudom događanja, dok 14,1 % (9 ispitanika) navodi kako bi rado dolazili na događanja u Knjižnici, ali im ne odgovaraju termini (slika 14).

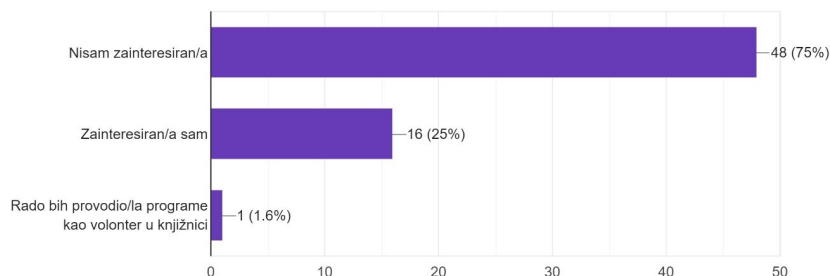
Slika 14. Zadovoljstvo ispitanika ponudom događanja i aktivnostima

S obzirom na to da Knjižnica surađuje s brojnim gradskim institucijama, ustanovama, školama i vrtićima, uz višedecenijsnu uspješnu suradnju, sljedeće pitanje otvorilo je prostor ispitanicima da se izjasne smatraju li da bi Knjižnica trebala pokrenuti/pojačati suradnju s njihovom institucijom u smislu organiziranja programa koji bi podržavali njihove profesionalne potrebe, te, ako je tome tako, da navedu za koju bi vrstu programa bili zainteresirani (slika 15).

U najvećem broju odgovora ispitanici su navodili jačanje suradnje u obliku radionica, stručnih predavanja i zajedničkih projekata. Iz toga je vidljivo da, uz već postojeće oblike suradnje i općenito zadovoljstvo ispitanika suradnjom s Knjižnicom, uvijek ima mjesta za pomake prema naprijed, povećanje opsega i vrsta suradnje te da je stav ispitanika prema mogućnostima suradnje s Knjižnicom pozitivan.

S druge strane, na pitanje jesu li osobno zainteresirani za uključivanje u osmišljavanje i provođenje programa u Knjižnici, tri četvrtine ispitanika odgovorile su negativno odnosno da nisu zainteresirani da osobno održe predavanje ili radionicu (48 ispitanika, 75 %). Jedna četvrtina ispitanika spremna je na takav angažman (16 ispitanika, 25 %), a tek 1 ispitanik (1,6 %) rado bi provodio programe kao volonter u Knjižnici.

Jeste li zainteresirani za osobno uključivanje u osmišljavanje i provođenje programa u knjižnici (održao/la predavanje, radionicu)?
64 responses

Slika 15. Zainteresiranost ispitanika za osobno uključivanje u osmišljavanje i provođenje programa

Percepcija knjižnica i percepcija Gradske knjižnice Velika Gorica

Cilj treće skupine pitanja bio je ustanoviti kako ispitanici percipiraju knjižnice općenito te kako doživljavaju Gradsku knjižnicu Velika Gorica. Osim pitanja zatvorenog tipa s ponuđenim odgovorima, od ispitanika se tražilo da opisno izraze svoje mišljenje o Gradskoj knjižnici Velika Gorica te navedu prijedloge za poboljšanje i nadogradnju ponude usluga i događanja u Knjižnici. Odgovori ispitanika na ova pitanja daju uvid u pozitivne strane našeg dosadašnjeg stručnog djelovanja, ali i negativne aspekte na čijem poboljšanju treba poraditi.

Prvo pitanje u ovoj skupini odnosilo se na prostorne i tehnološke resurse Gradske knjižnice Velika Gorica te zadovoljstvo ispitanika postojećim stanjem (slika 16). Na pitanje je bilo moguće odabrati više odgovora. Također su u okviru ovog pitanja ispitanici mogli navesti svoje prijedloge i sugestije. Polovica ispitanika (51,6 %, 33 ispitanika) smatra da je prostor Knjižnice ugodan i lijepo uređen, a 28,1 % (18 ispitanika) smatra da Knjižnica raspolaže odgovarajućim prostorom i tehničkom opremom za sve svoje aktivnosti. Da prostor Knjižnice nije odgovarajući za aktivnosti koje Knjižnica nudi smatra 20,3 % ispitanika (13 ispitanika), što potvrđuje i odgovor trećine ispitanika (34,4 %, 22 ispitanika) koji smatraju da je prostor Knjižnice premalen. Otprilike jednak broj njih odgovorio je da Knjižnici nedostaje odgovarajući prostor za održavanje susreta, radionica i predavanja (32,8 %, 21 ispitanik). Četvrtina ispitanika (25 %, 16 ispitanika) smatra da nedostaje prostor za učenje i tihi rad, dok manjem broju ispitanika nedostaje suvremena informatička oprema koja bi bila na raspolaganju korisnicima (10,9 %, 7 ispitanika) i STEM kutak / *Makerspace* (6,3 %, 4 ispitanika). Na pitanje otvorenog tipa tek jedan ispitanik (1,6 %) odgovorio je napisavši:

„Grad Velika Gorica mora osigurati novi, suvremeni prostor za suvremenu knjižnicu. Prostor je katastrofalan, neprimjeren, neprilagođen, pogotovo Dječji odjel. S obzirom

da se Gorica razvija u smjeru sveučilišnoga grada, Knjižnica bi trebala razmišljati malo bolje o budućnosti koja je stigla, a Knjižnica ostala u 19. st.”

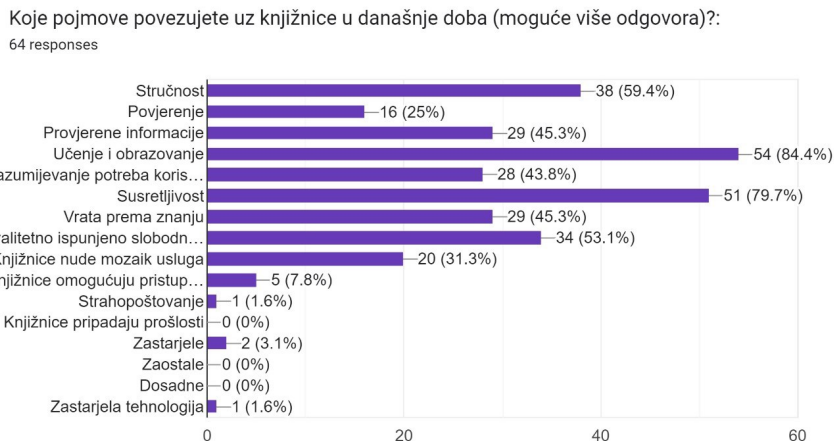

Slika 16. Zadovoljstvo ispitanika prostornim i tehnološkim mogućnostima Knjižnice

Kao odgovor na pitanje koje pojmove vežu uz knjižnice u današnje doba, ispitanicima je ponuđen niz pojmova u rasponu od pozitivnih do negativnih (slika 17). Iz odgovora je već na prvi pogled vidljivo da tek mali postotak ispitanika misli da su knjižnice zastarjele (2 ispitanika, 3,1 %) ili da su mjesta zastarjelih tehnologija (1 ispitanik, 1,6 %). Nitko među ispitanicima ne smatra da su knjižnice zaostale, dosadne ili da pripadaju prošlosti. U jednog ispitanika (1,6 %) knjižnice izazivaju strahopoštovanje.

Većina ispitanika povezuje knjižnice s učenjem i obrazovanjem (54 ispitanika, 84,4 %), susretljivošću (51 ispitanik, 79,7 %) i stručnošću (38 ispitanika, 59,4 %) te kvalitetno ispunjenim slobodnim vremenom (34 ispitanika, 53,1 %).

U nešto manje od polovice odgovora knjižnice se doživljava kao vrata prema znanju (29 ispitanika, 45,3 %), mjesto provjerenih informacija (29 ispitanika, 45,3 %) i mjesto razumijevanja potreba korisnika (28 ispitanika, 43,8 %). Smatraju ih također mjestom koje nudi mozaik usluga (20 ispitanika, 31,3 %) i mjestom povjerenja (16 ispitanika, 25 %). Samo 7,8 % ispitanika (5 ispitanika) smatra da knjižnice omogućuju pristup najnovijim tehnologijama.

Slika 17. Pojmovi koje ispitanici vežu uz knjižnice u današnje doba

Pozitivan stav ispitanika prema pojmu knjižnica općenito, a za koji se pretpostavlja da je izgrađen na osobnom iskustvu služenja njima najbližom knjižnicom – Gradskom knjižnicom Velika Gorica – potvrđuje se i u većini odgovora ispitanika na pitanje o tome kako doživljavaju svoju Knjižnicu. S obzirom na to da je pitanje bilo otvorenog tipa, većina ispitanika Knjižnicu opisuje kao ugodno i poznato mjesto s ljubaznim i susretljivim djelatnicima, profesionalno organizirano, mjesto koje nudi zanimljive i korisne sadržaje za građane, mjesto koje osjećaju svojim. Negativni odgovori navode da građani Knjižnicu nedovoljno prepoznaju ili da je ona nedovoljno otvorena prema građanstvu, zastarjela, te da postoji mogućnost poboljšanja (ali nije navedeno kakvog).

Svoje prijedloge za poboljšanje i nadogradnju ponude usluga i događanja u Knjižnici ispitanici su mogli dati odgovorom na posljednje pitanje u upitniku. Većina ih pritom navodi potrebu za većim prostorom koji bi omogućio više sadržaja, novu zgradu Knjižnice, veći broj radionica, nabavu građe u drugim formatima uz tiskani te bolju promociju i bolju informiranost građana o aktivnostima Knjižnice. Iako su za daljnji razvoj usluga vrijedni svi komentari ispitanika, zanimljivo je uočiti kako je dio ispitanika naglasio upravo problem prostora u Knjižnici, odnosno potrebu za većim prostorom koji bi taj razvoj i omogućio.

Zaključak

Prva faza projekta anketnog istraživanja građana Grada Velike Gorice o percepciji Knjižnice, knjižničnih usluga i aktivnosti te mogućim novim ulogama Knjižnice u okviru Grada Velike Gorice i okolice uspješno je provedena. Povratna informacija dobivena na temelju anketnog upitnika provedenog među djelatnicima gradskih ustanova, škola i dječjih vrtića daje uvid u

to na koji način ova skupina građana vidi Knjižnicu. Njihova je percepcija Knjižnice uglavnom pozitivna, ali u stanju su uočiti i nedostatke, prije svega u pomanjkanju odgovarajućeg prostora. Sadržaj provedenog upitnika također je bio i svojevrsan putokaz ispitanicima da uoče što sve Knjižnica trenutno nudi od tradicionalnih i novih usluga i aktivnosti za sve postojeće i potencijalne korisnike – o čemu su, pogotovo oni potencijalni, uglavnom nedovoljno informirani.

Rezultati ove faze istraživanja, zajedno s rezultatima anketnog istraživanja ostalih skupina građana predviđenih ovim projektom, pružit će dovoljno široku sliku o tome što lokalna zajednica očekuje od neke nove knjižnice, poslužiti kao temelj provođenja kampanje za dobivanje nove samostalne knjižnične zgrade te potkrijepiti nastojanja i argumente za zagovaranje neophodnosti novog prostora Knjižnice – i pred osnivačem Gradom Velikom Goricom, i pred svim dionicima u lokalnoj zajednici.

Literatura

1. Lamza Posavec, V. (2021) *Metodologija društvenih istraživanja : temeljni uvidi*. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar.
2. Matković Mikulčić, K. (2016) *Gradska knjižnica Velika Gorica u lokalnoj zajednici : 130. obljetnica otvaranja Prve čitaonice u Velikoj Gorici*. Velika Gorica: Gradska knjižnica Velika Gorica.
3. Pernar-Robić, Lj. (2002) *Dobro došli u Gradsku knjižnicu Velika Gorica*. Velika Gorica: Gradska knjižnica Velika Gorica.
4. Standard za Narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (2021) *Narodne novine* 103, 1834. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_09_103_1834.html [23.03.2023.]
5. Strategija razvoja grada Velike Gorice 2014. – 2020. (2014) *Grad Velika Gorica*. Dostupno na: <http://www.gorica.hr/dokumenti/strategija-draft.pdf> [23.03.2023.]
6. Strategija razvoja Grada Velike Gorice 2018. – 2023. (2018) *Grad Velika Gorica*. Dostupno na: <http://www.gorica.hr/2018/03/savjetovanje-s-javnoscu-strategija-razvoja-grada-velike-gorice-2018-2023/> [23.03.2023.]